

УДК 343.431(437.1/.2)

Зигфрід Ламміх, д-р права,
Еліко Циклаурі-Ламміх, д-р права

Інститут міжнародного і зарубіжного кримінального права ім. Макса Планка,
 Квіткова вулиця, 73, Фрайбург-в-Брейсгау, 78101, Федеративна Республіка Німеччина

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНУ ТОРГІВЛЮ ЖІНКАМИ В ЧЕХІЇ І ДЕЯКИХ ІНШИХ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Розглянуто кримінально-правові норми східноєвропейських країн, що встановлюють відповідальність за сексуальну експлуатацію жінок. Представлено найважливіші при кваліфікації критерії розмежування складів злочинів, які відносяться до цієї категорії. Зроблено порівняльний аналіз норми кримінальних кодексів і судової практики Чехії, Польщі, Росії і Республіки Білорусь.

Ключові слова: кримінальне законодавство Чехії, Польщі, Росії, Білорусі; транснаціональна торгівля жінками, колізійні норми.

Уведення в проблему

Відкриття кордонів південно- і східноєвропейських країн, що збіглося із стрімким падінням рівня життя в цих країнах, створило надзвичайно сприятливі умови для такої "галузі торгівлі", як транснаціональна торгівля жінками, яка в більшості країн відноситься до організованої злочинності. Якщо до кінця вісімдесятих мова йшла передусім про жінок з країн третього світу, то останнім часом об'єктами торгівлі стають жінки з східноєвропейських країн, перш за все із Польщі, з колишнього Радянського Союзу і з Чехії¹.

Технологія цього бізнесу здебільшого відома. За допомогою правдивих і неправдивих обіцянок жінки запрошуються в зарубіжні мандрівки, деякі з їх згоди, іноді і проти їх волі, із застосуванням насильства або погроз примушуються до проституції або до інших форм „сексуальної експлуатації“.

У цій статті аналізуються норми кримінального права, що встановлюють кримінальну відповідальність за транснаціональну торгівлю жінками в таких „країнах-експортерах“: Чехія, Польща, Росія і Білорусь. В усіх цих країнах відповідні норми кримінального права,

до яких можуть відсилати норми колізійного права, істотно відрізняються від складів, закріплених у статтях 180b і 181 німецького Кримінального кодексу (торгівля людьми і торгівля людьми з обтяжуючими обставинами відповідно). Слід зауважити, що жінка, яка в усіх вказаних країнах розглядається як потерпіла, не підлягає кримінальній відповідальності за добровільне або вимушене заняття проституцією або за надання інших „сексуальних послуг“ за кордоном. Заняття подібними видами діяльності на території відповідної зарубіжної країни в подібних випадках також не є кримінально караним.

1. Склад торгівлі жінками в кримінальному кодексі Чехії 1961 року.

Найбільш детально склад транснаціональної торгівлі жінками сформульовано в кримінальному праві Республіки Чехія, до того ж слід зауважити, що відповідне визначення статті 246 збереглося в першій редакції Кримінального кодексу ЧРСП 1961 року, що донинді діє в Чеській республіці і в Словачії. Стаття 246 КК Чехії встановлює:

„1. Принаду жінки за кордон з наміром використовувати її для сексуаль-

них дій з іншою особою, транспортування потерпілої або посередництво в таких діях —

карається позбавленням волі строком від одного до п'яти років.

2. а) Дії, вказані в ч. 1 цієї статті, скоєні учасником організованої групи, або

б) дії, вказані в ч. 1 цієї статті, скоєні відносно потерпілої молодше 18 років, або

с) дії, вказані в ч. 1 цієї статті, скоєні з метою використовувати потерпілу для проституції,

караються позбавленням волі строком від трьох до восьми років".

Принципове значення для практичного застосування цієї норми має рішення Верховного суду Чеської республіки від 26.05.1995 р.², що роз'яснює застосування статті 246 КК:

а) Об'єкт злочину

Об'єктом посягання в чеських коментарях КК називаються моральні принципи, зокрема „право жінки на статеве самовизначення”, а деколи — „особиста свобода жінки”³. Порушення цих принципів може бути підставою кримінальної відповідальності в тих випадках, коли потерпілі добровільно, усвідомлюючи, що за кордоном їм доведеться займатися проституцією, погодилися на посередництво винного⁴.

Об'єктом посягання може бути будь-яка жінка, що знаходиться на території Чеської республіки, незалежно від її громадянства. Не впливає на кваліфікацію попередній рід занять жінки, тобто склад злочину торгівлі жінками вважається виконаним й тоді, коли до принади або транспортування за кордон, вона займалася проституцією на території Чеської Республіки. Цей факт може бути лише пом'якшуючою вину обставиною для винного⁵.

Якщо вказані дії були вчинені відносно потерпілої молодше 18 років, то скоєне кваліфікується як склад з обтяжуючими обставинами (ч. 2 ст. 246).

Ст. 246 КК категорично говорить про принаду, посередництво або транспортування за кордон жінки; отже, ця норма не може бути застосована у ви-

падках, коли із вказаною метою за кордон принаджена або транспортується особа чоловічої статі, наприклад, для вчинення гомосексуальних дій.

б) Суб'єкт і суб'єктивна сторона злочину

Суб'єктом цього злочину може бути визнано будь-яку дієздатну особу чоловічої або жіночої статі, незалежно від помешкання або громадянства. При цьому необов'язково, щоб винна особа діяла на території Чеської республіки, бо згідно зі ст. 17 КК злочин вважається закінченим і тоді, коли дія була вчинена навіть і за кордоном, (де вона, можливо, і не є кримінально караною), але наслідки хоча б частково наступили на території Чеської республіки. Зокрема, кримінальної відповідальності за торгівлю жінками підлягає особа, яка вступила з Німеччини в письмовий контакт з жінкою, яка знаходилася на території Чехії (наприклад, за допомогою газетного оголошення) і принадила її в Німеччину з метою, вказаною в ст. 246.

Необхідною ознакою складу злочину, сформульованого в ст. 246 КК Чехії, є мета. Винна особа завжди мусить діяти з наміром користати потерпілу для сексуальних дій з іншою особою.

Для кваліфікації за ст. 246 достатньо непрямого умислу, тобто якщо винна особа з урахуванням відомих їй обставин могла лише здогадуватися, що жінка буде в подальшому використана „для сексуальних дій з іншою особою”.

Злочин вважається закінченим й тоді, коли потерпіла не була використана для сексуальних дій з іншою особою, наприклад, відмовилася від таких дій або була затримана поліцією держави, до якої вона прибула і вислана в Чехію; визначальною однак є мета, що була покладена в основу дій винного.

За замах на цей злочин одну особу було засуджено чеським судом за ст. 246 КК, зокрема, тому, що вона оримала принципову згоду потерпілих на працевлаштування за кордоном, але коли потерпілі дізналися про характер наступної „праці”, потерпілі відкликали свою згоду.

Застосоване в ст. 246 КК поняття

„сексуальні дії з іншою особою” значно ширше поняття „протитуція”. Воно охоплює в тому числі „будь-яку форму задоволення статевого потягу до тіла особи іншої статі”; отже, мова може йти про ставий контакт, про різноманітні „сексуальні масажі” і про інші сексуальні дії. На відміну від протитуції, під час якої сексуальні дії з різними партнерами здійснюються за плату (розмір якої не обов’язково визначається попередньо), сформульована в ст. 246 КК ознака „сексуальних дій з іншою особою” вважається виконаною і тоді, коли потерпіла згідно з наміром винного повинна займатися не протитуцією у вказаному значенні, а виконувати „сексуальні дії” з попередньо визначеною особою, або тільки „при нагоді” (жінка працює в мотелі, і повинна вступати в сексуальний контакт лише на вимогу клієнта мотелю).

Для кваліфікації цієї ознаки складу злочину не має значення, чи оплачуються „сексуальні дії з іншою особою” грошима або в іншій формі, або ж така оплата очікується від „іншої особи”.

Ознаки складу злочину, описаного в ст. 246 КК, вважаються виконаними і тоді, коли винна особа не отримала від своїх дій ніякої майнової вигоди або взагалі її не бажала. Наприклад, винна особа транспортує потерпілу за кордон, щоб вона займалася там протитуцією і розглядає це виключно як безкоштовну дружню послугу потерпілій. Отримання майнової вигоди як мотив дій винного і / або потерпілої не є ознакою складу злочину, описаного в ст. 246 КК, хоча в судовій практиці цей мотив у більшості випадків є визначальним.

У декількох чеських коментарях до кримінальному кодексу розглядається проблема можливого притягнення до кримінальної відповідальності співробітників шлюбних агентств, які сприяють жінкам в укладенні шлюбу з іноземцями. Така караність категорично виключена. Інакше можна було б прийти до висновку про кримінальну відповідальність за запрошення жінки за кордон з метою укладень шлюбу, якщо

шлюб дійсно укладається і не є фіктивним. Ця представлена в коментарях точка зору⁶ стає зрозумілою, якщо згадати, що такі дії не посягають на жоден з об’єктів цього злочину (порівн. вище). Звичайно, обіцянка вступити в шлюб або посередництво в укладенні шлюбу мусить бути серйозним. „Несерйозна” пропозиція вступити в шлюб і відповідно „фіктивне” шлюбне посередництво, яке слугує лише меті принадити жінки за кордон, щоб у подальшому використовувати її для протитуції, посягають на зазначені „моральні принципи”, і тягнуть кримінальну відповідальність за торгівлю жінками. Подібним чином повинні кваліфікуватися і фіктивні шлюби, покликані забезпечити тільки отримання візи для подальшого заняття протитуцією. Чеська судово практика щодо цієї проблематики не відома.

с) **Форми скоєння злочину**

Згідно зі ст. 246 торгівля жінками може бути скоєна в трьох формах: шляхом принади, шляхом посередництва і шляхом транспортування потерпілої за кордон.

Злочин вважається скоєним у формі принади, якщо винний схиляє жінку для виїзду за кордон, наприклад, обіцянками доброго заробітку за кордоном. Для кваліфікації за цією ознакою не має значення, чи вводить винна особа потерпілу в оману; ознака „принади” вважається виконаною і в тому разі, якщо обіцянки винної особи відповідають дійсності, тобто потерпіла точно знає, для чого вона їде за кордон і що її там очікує. Склад злочину, передбачений статтею 246 КК Чехії, буде виконано і тоді, коли винна особа надає жінці, яка займалася протитуцією в Чехії, можливість займатися протитуцією за кордоном, при цьому (в тому числі і достовірно) вказує на кращі можливості заробітку або кращі „умови праці” за кордоном і завдяки цьому отримує згоду жінки на виїзд за кордон.

Під терміном „посередництво” слід розуміти будь-яку угоду з „набувачем” („клієнтом”) потерпілої, предметом якої є виїзд останньої за кордон. Угодою

може не охоплюватися мета поїздки потерпілої за кордон; мова може, наприклад, йти про угоду, згідно з якою потерпіла працевлаштовується за кордоном як офіціантка, працівниця бару, танцюристка і т.д.; звичайно, ця угода є кримінально караною тільки за наявності у винного умислу (в тому числі в формі непрямого умислу) використувати потерпілу за кордоном для „сексуальних дій з іншою особою“.

Злочин вважається скоєним у формі „транспортування“, якщо винна особа сприяла переміщенню потерпілої через кордон Чеської республіки, при цьому „доставки до місця призначення“ не потрібно. Чеські суди кваліфікували вчинене як „транспортування“ в контексті ст. 246 не тільки тоді, коли винна особа перевозила потерпілу за кордон на власному легковому авто, але і тоді, коли вона створила умови для транспортування потерпілої за кордон, наприклад, надала їй залізничні квитки⁷.

д) Кваліфіковані форми торгівлі жінками

Складами з обтяжуючими обставинами згідно ч. 2 ст. 246, яка передбачає покарання від трьох до восьми років позбавлення волі, є:

— діяння, скоєні учасником організованої групи. Організованою групою вважається „об'єднання декількох осіб, у межах якої існує розподіл завдань між окремими учасниками групи, внаслідок чого діяльність групи стає спланованою і скоординованою“;

— якщо вказане діяння вчинюється відносно потерпілої молодше 18 років, а також

— дії, вказані в ч. 1 статті, скоєні з метою використання потерпілої для проституції, тобто для сексуальних дій з різними партнерами за плату.

2. Транснаціональна торгівля жінками в Польщі

У польському Кримінальному кодексі 1997 року відповідальність за транснаціональну торгівлю жінками закріплена в ч. 4 ст. 204 КК, яка встановлює:

„ 4. покарання, вказане в частині третій (позбавлення волі на строк від одного року до десяти років — прим.

автора) призначається також за викрадення або принаду за кордон іншої особи з метою використання її для проституції“.

Судова практика польських судів відносно цієї норми КК невідома, що, можливо, пояснюється нетривалим строком існування цієї норми⁹. Тому аналіз цієї норми ґрунтується на польських коментарях до Кримінального кодексу і має теоретичний характер. В якій мірі наше тлумачення буде прийнято судовою практикою, сказати важко.

а) Відмінності від чеського права.

Порівнюючи склад цього злочину в польському кримінальному праві з аналогічним складом злочину в чеському кримінальному праві, можна виділити наступні відмінності:

— ч. 4 ст. 204 застосовується й тоді, коли потерпілим є чоловік;

— суб'єктивна сторона характеризується спеціальною метою: винна особа прагне використати викрадену або принаджену за кордон особу для проституції, тобто для сексуальних дій за плату з невизначеним числом перемінних партнерів, які, як правило, не обираються¹⁰; в Чехії цей факт є кваліфікуючою ознакою складу з обтяжуючими обставинами;

— на відміну від кримінального права Чехії, відповідальності за ч. 4 ст. 204 Кримінального кодексу Польщі не підлягає викрадення або принада жінки за кордон з метою сексуальних зв'язків з визначеною особою або тільки „при нагоді“, без заняття проституцією в зазначеному розумінні;

— також не підлягає відповідальності за ч. 4 ст. 204 КК Польщі діяння, в якому потерпілий (потерпіла) використується не для проституції, а тільки для „інших сексуальних дій з іншою особою“, напр., як масажист(ка) в салоні „сексуального масажу“.

Істотно відрізняються також форми скоєння цього злочину за ст. 246 КК Чехії і за ч. 4 ст. 204 КК Польщі. В той час як в Чехії до цих форм поряд з принадою (яка, звичайно, розуміється інакше, ніж у Польщі), відноситься посе-

редництво або транспортування потерпілої за кордон, частина 4 ст. 204 КК Польщі розрізняє лише дві форми скоєння злочину:

— „принаду" потерпілого за кордон; поняття „принадувати" (zwabić) в польських коментарях до КК тлумачиться більш вузько, ніж у Чехії; „принада" пов'язується з дезінформацією потерпілого або використанням його помилки відносно фактичної мети виїзду за кордон¹¹. Залучення потерпілої відвертою пропозицією зайнятися проституцією за кордоном не охоплюється визначенням ч. 4 ст. 204 КК Польщі, якщо потерпіла усвідомлювала таку мету поїздки і була з нею згодна;

— „викрадення" потерпілого і переправлення його за кордон. Викраденням визнається дія, спрямована на перетин кордону всупереч волі потерпілого.

З вищевикладеного випливає, що, на відміну від ст. 246 КК Чехії, не підлягає кримінальній відповідальності ані „посередництво" в торгівлі жінками, ані залучення потерпілої за кордон відвертою обіцянкою (як відносно мети, так і відносно умов перебування за кордоном) без введення потерпілої в оману в розумінні ч. 4 ст. 204 КК Польщі; це діяння могло б при певних обставинах кваліфікуватися за ст. 253 КК „торгівля людьми").

Так само не підлягає покаранню по ч. 4 ст. 204 КК Польщі (на відміну від чеського кримінального права), особа, яка тільки транспортувала потерпілого за кордон, і не знала про намір потерпілого займатися проституцією і в жодний спосіб не впливала на таке рішення шляхом якихось неправдивих обіцянок.

Незастосовуваність частини 4 ст. 204 КК Польщі, звичайно, не виключає кваліфікацію діяння за іншими статтями КК, наприклад, за примушення іншої особи до сексуальних дій із застосуванням насильства або погрози (ст. 197 КК), з використанням безпорадного (ст. 198 КК) або залежного становища потерпілого (ст. 199 КК) а також за звідництво і сутенерство (ч. 1-3 ст. 204 КК Польщі). За певних умов дії винно-го можуть бути кваліфіковані як „торгі-

вля людьми" (ч. 1 ст. 253 КК) Остання встановлює:

„Торгівля людьми, в тому числі за згодою потерпілих, —

карається позбавленням волі на строк не менш трьох років".

При грамотному тлумаченні ч. 1 ст. 253 КК передбачається, що ознакою складу цього злочину є та обставина, що об'єктом торгівлі повинні бути декілька осіб; такий висновок випливає з словосполучень „торгівля людьми" і „згода потерпілих". На відміну від визначення ч. 4 ст. 204 КК Польщі, діяння слід кваліфікувати як торгівлю людьми і в тому випадку, якщо воно вчинюється зі згоди потерпілих.

У коментарях до КК Польщі підкреслюється, що використане в ч. 1 ст. 253 словосполучення „торгівля людьми" слід розуміти як „продаж, купівлю, позику, обмін та інші цивільно-правові правочини, предметом яких є люди"¹².

Згідно з цією точкою зору покаранню за торгівлю людьми підлягає не тільки той, хто продає або бере на комісію „людський товар", але і той, хто такий „товар" придбає.

З вищевикладеного випливає, що ч. 1 ст. 253 КК Польщі охоплює деякі різновиди транснаціональної торгівлі жінками, які не можуть бути кваліфіковані за ч. 4 ст. 204 КК Польщі (маються на увазі випадки переміщення жінки за кордон з метою іншої сексуальної експлуатації). Наприклад, досить частий у практиці випадок оплатної сутенерської угоди з „клієнтом" за безсумнівної згоди жінок-„виконавців": якщо ця „угода" стосується декількох жінок або ж регулярно повторюється, до того ж, угода укладається з метою використання потерпілих для проституції або інших різновидів сексуальної експлуатації (напр., як масажисток у салоні „сексуального масажу", сексуальні дії з однією особою і т. п.); місце надання вказаних „послуг", на відміну від ч. 4 ст. 204 КК Польщі, може знаходитися як за кордоном, так і на території Речі Посполитої.

3. Транснаціональна торгівля жінками в Росії

Згідно з положеннями діючого

Кримінального кодексу Російської Федерації 1996 року¹³ „транснаціональна торгівля жінками” тягне кримінальну відповідальність тільки в тому разі, якщо діяння містить ознаки складу злочину, передбаченого ст. 240 КК РФ. Цей склад формулюється так:

„Примушення до заняття проституцією із застосуванням насильства або погрози застосування насильства, шляхом вимагання, пошкодження або знищення майна або шляхом обману...”

Так само, як і в Польщі, судова практика до розглядуваної статті невідома, і для тлумачення цієї норми також доводиться спиратися лише на російські коментарі до КК РФ.

Діяння кваліфікується за вказаною нормою, якщо потерпілий примушується до проституції вказаним в ч. 1 ст. 240 способом. До того ж, діяння є кримінально караним незалежно від того, чи примушували потерпілого до проституції за кордоном або на території РФ. Диференціації за місцем скоєння злочину, відомої польському і чеському кримінальному праву, російський Кримінальний кодекс не передбачає. Віку потерпілого в ч. 1 ст. 240 КК також не надається значення.

Умовою кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 240 КК РФ є застосування насильства, вимагання, обману потерпілого, а також заняття проституцією внаслідок таких дій, тобто систематичні статеві зв'язки за плату із змінними партнерами. Мотиви ж, які лежать в основі дій винного (в більшості випадків — прагнення до майнової вигоди, тобто корисливий мотив) для кримінально-правової кваліфікації не має значення¹⁴.

На відміну від польського і чеського кримінального права, сутенерство, вчинюване за згодою потерпілого з метою використання останнього в проституції (як на території РФ, так і за кордоном), в тому числі діяння, яке кваліфікується як „торгівля людьми за згодою потерпілих” за ст. 253 КК Польщі, на підставі ст. 240 КК РФ не тягне кримінальної відповідальності ані для сутенера, ані для його „клієнта”. Звичайно, при цьому

істотною умовою некараності цього діяння є добровільна, свідома згода потерпілого займатися проституцією. Це стосується тих достить частих у практиці випадків, коли винний вступає в контакт з потерпілими шляхом публікації газетних оголошень і переправляє жінок, що відгукнулися, закордонному „отримувачу” за їх згоди. До того ж, звичайно, передбачається, що їх згоду отримано добровільно і не під впливом помилки. Цей типовий випадок транснаціональної торгівлі жінками, караний як в польському, так і в чеському законодавстві (ст. 253 КК Польщі і ст. 246 КК Чехії), в Росії не тягне кримінальної відповідальності.

Вищезазначені, не карані за ст. 204 КК РФ форми торгівлі жінками можуть, однак, бути кваліфіковані за іншими статтями КК (звичайно, тільки за наявності усіх передбачених останніми ознак). До таких норм належать, зокрема, ст. 152 КК РФ, що закріплює склад торгівлі неповнолітніми („купівля і продаж неповнолітнього або вчинення інших діянь відносно неповнолітнього в формі його передачі або придбання”). Під неповнолітнім у ст. 152 розуміється особа, яка не досягла 18 років. Суб'єктом (продавцем) можуть бути батьки або інші особи, що їх замінують, а „покупцем” може бути „будь-яка третя особа”. Кваліфікований склад цього злочину передбачає, зокрема, намір використовувати в подальшому неповнолітнього в проституції.

4. Транснаціональна торгівля жінками в Республіці Білорусь

Наприкінці хотілося б зупинитися на правовому регулюванні транснаціональної торгівлі жінками в наймолодшому Кримінальному кодексі серед колишніх радянських республік. Мається на увазі Кримінальний кодекс Республіки Білорусь 1999 року, який повинен вступити в силу з 1 січня 2000 року.

Транснаціональна торгівля жінками охоплюється складом злочину, що іменується „вербування людей з метою їх експлуатації”. Згідно з цією нормою грошовим штрафом без позбавлення волі або з позбавленням волі до трьох

років карається „здійснюване шляхом обману наймання людей для сексуальної або іншої експлуатації”. Кваліфікованими формами цього злочину є вчинення злочину організованою групою або вербування з метою переправки потерпілих за кордон (карається позбавленням волі на строк до 10 років). Необхідною ознакою складу „вербовки”, на відміну від чеського кримінального права, є введення винним потерпілого в оману (неправдиві відомості про дійсну мету поїздки за кордон, про умови перебування, тощо).

Наступна норма КК, за якою може бути кваліфіковане діяння, що відноситься до категорії транснаціональної торгівлі жінками, — це ст. 181 КК Республіки Беларусь, „купівля-продаж або інші дії, метою яких є передача затриманої особи або панування над нею”.

Ознакою „торгівлі людьми” за ст. 181 КК Республіки Білорусь (на відміну від аналогічного складу злочину в польському кримінальному праві), є залежність потерпілого від винного. Ознаками кваліфікованих форм цього злочину, зокрема, є: вчинення злочину організованою групою, щодо декількох осіб або з метою сексуальної та іншої експлуатації (караються позбавленням волі строком від п’яти до десяти років).

Крім норм ст. 181 і 187 КК Республіки Білорусь, діяння, суміжні із транснаціональною торгівлею жінками, можуть бути за певних обставин кваліфіковані як примушення до статевого зв’язку (ст. 170 КК), а також як сутенерство або отримання доходів від проституції іншої особи (ст. 171 КК).

Література та примітки

1. *Ср. W. Florman. Die Lebensader des Rotlichtmilieus — der internationale Frauenhandel. // Der Kriminalist. — Heft 2. — 1999. — S. 50 ff.*

2. *Решение Верховного Суда Чешской республики от 26. 5. 1995 // Sbirka Soudnich Rozhodnuti. — 1995. — Pos. 57.*

3. *Ср. S. Samal u.a., Trestny Zakon. Komentar. — Praga, 1998, § 246.*

4. *Ср. Приговор Остравского районного суда от 2. 7. 1998 (Аз. 7 Т 176/97 — не публиковался).*

5. *Ср. Приговор Остравского районного суда от 2. 7. 1998 (Аз. 7 Т 176/97 — не публиковался).*

6. *S. Samal u.a., Trestny Zakon. Komentar. — Praga, 1998, § 246.*

7. *Ср. Приговор Остравского районного суда от 2. 7. 1998 (Аз. 7 Т 176/97 — не публиковался).*

8. *Немецкий перевод Уголовного кодекса Польши 1997 г см.: Das polnische Strafgesetzbuch // Sammlung ausländischer Strafgesetzbucher in deutscher Übersetzung. — Freiburg in Breisgau, 1998. — S. 112.*

9. *На основании норм уголовного права, относящихся к рассматриваемому вопросу, которые действовали до вступления в силу Уголовного кодекса 1997 года, которые были сформулированы порой даже шире, чем нормы УК 1997 года, было возбуждено 131 уголовное дело. По ста из этих дел в течение 1995-98 г. обвинение было предъявлено в общей сложности 224 лицам. Всего за границу было переправлено 709 женщин. Ср. выдержку Бюро по организованной преступности Варшавской прокуратуры от 10.03.1999 (прилагается).*

10. *A. Marek, Prawo karne. Zagadnienia teorii i praktyki // Warszawa, 1997. — S. 516.*

11. *Ср. A. Zoll (Red.), Kodeks Karny. Czesc szczegola. — Komentarz do Art. 117-277 Kodeksu karnego. — S. 596*

12. *Ср. A. Zoll (Red.), Kodeks Karny. Czesc szczegola. Komentarz do Art. 117-277 Kodeksu karnego, S. 896.*

13. *Немецкий перевод УК Российской Федерации: Strafgesetzbuch der Russischen Foderation // Sammlung ausländischer Strafgesetzbucher in deutscher Übersetzung. — Freiburg in Breisgau: 1998, S. 108.*

14. *Комментарий к уголовному кодексу Российской Федерации. — Москва: Генеральная прокуратура Российской Федерации, 1996. — С. 552.*

*Зигфрид Ламмих,
Элико Циклаури-Ламмих,*

Институт международного и зарубежного уголовного права им. Макса Планка,
Цветочная улица, 73, Фрайбург-в-Брейсгау, 78101, Федеративная Республика Германия

**ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА ТРАНСНАЦИОНАЛЬНУЮ ТОРГОВЛЮ
ЖЕНЩИНАМИ В ЧЕХИИ И НЕКОТОРЫХ ДРУГИХ
ВОСТОЧНОЕВРОПЕЙСКИХ СТРАНАХ**

РЕЗЮМЕ

Особенностью международной торговли женщинами являются достаточно частые коллизии национальных уголовно-правовых норм, которые устанавливают ответственность за сексуальную эксплуатацию. В уголовных кодексах восточноевропейских стран нет единства ни в формулировании особенностей состава этого преступления, ни в определении его сущности. Подчеркиваем, что самые распространенные формы преступлений, относящихся к категории транснациональной торговли женщинами и наказуемых по законодательствам Чехии, Польши, в России и Беларуси, — ненаказуемы при определенных обстоятельствах. Это объясняется, в частности, относительно коротким сроком существования соответствующих норм и отсутствием судебной практики в этом вопросе в большинстве рассматриваемых стран, кроме Чехии.